

Destination Sydfalster – Udvikling af Gedders Havne

Guldborgsund Kommune

September 2026

Projektnummer	120
Version	Endelig
Udgivelsesdato	22.09.2026
Udarbejdet af	Christa Brønd, IRIS Group

INDHOLD

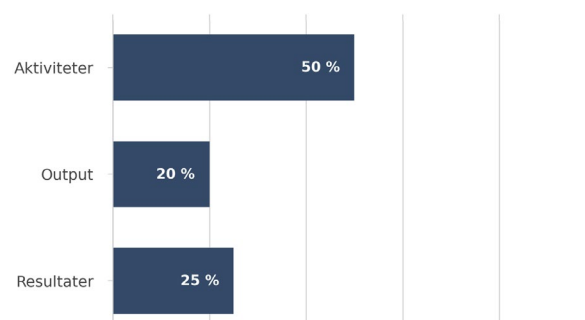
1. Resume.....	3
2. Fakta om projektet.....	4
2.1 Projektets effektkæde.....	6
2.2 Evalueringens datagrundlag.....	7
2.3 Scoring af fremdrift ift. projektmål.....	7
3. Projektstatus.....	9
3.1 Overordnet status.....	9
3.2 Status på aktiviteter.....	10
3.3 Status på programfastsatte output.....	7
3.4 Status på programfastsatte resultater.....	8
4. Projektets implementering.....	12
4.1 Input.....	12
4.2 Rekruttering.....	12
4.3 Virkemidler.....	13
4.4 Outcome & effekt	14
4.5 Forankring.....	15
4.6 Monitorering og opfølgning.....	16
5. Anbefalinger og læring.....	18

1 Resumé

Status på projektets indikatorer

Projektet har ved midtvejsevalueringen opnået cirka 50% af de opstillede aktivitetsmål. Projektet har opgraderet autocamperpladsen og der er kommet beplantning. Ligeledes er der arbejdet med wayfinding og skiltning, der skal gøre det lettere at finde vej fra lystbådehavn til by og erhvervshavn.

Projektet har indfriet 20% af de opstillede output mål og 25% af de opstillede resultatmål.

Note: Ovenstående fremdrift er ift. projektets totale måltal.

Input	Rekruttering
Projektet har en stærk organisering med alle relevante profiler tilknyttet projektet. Der er en tydelig rolle- og ansvarsfordeling i projektgruppen, og de forskellige aktører, har en oplevelse af, at de hver især bidrager med de ressourcer og kompetencer, som de har til rådighed. Projektholder har et tæt samarbejde med flere af projektets deltagere, og tidsplanen overholdes med få justeringer.	Det er vores vurdering, at det er lykkedes at rekruttere relevante deltagere til projektets aktiviteter. Der ligger en opgave i at tiltrække erhvervsdrivende til Gedser Lystbådehavn, hvis ønsket om flere aktiviteter samt bepisnings- og indkøbsmuligheder skal realiseres. Det er en bekymring som enkelte af interviewpersonerne peger på. Business Lolland-Falster laver et stort arbejde med at screene potentielle erhvervsdrivende og iværksættere, hvilket de også vil gøre i år 2026/2027.
Virkemidler	Outcome & effekt
Vi vurderer, at projektets grundlæggende virkemidler fungerer efter hensigten, og opleves som relevant af målgruppen. Vi vurderer dog også, at deltagernes udbytte i nogle tilfælde kan øges yderligere, hvis og når der kommer mere aktivitet på Gedser Havn og dermed også mere mulighed for omsætning hos de forretningsdrivende, ligeså vel som at projektet skal lykkes med at tiltrække nye erhvervsdrivende. Projektholder vurderer, at når først de fysiske forbedringer er fuldt implementeret, så vil det være lettere at tiltrække forretningsdrivende til.	Deltagerne oplever, at projektet allerede nu skaber effekt for slutbrugerne af havneområdet. Fx er autocamperområdet booket hver dag, og området italesættes positivt i forskellige fora af autocampister. Det samme gælder for de gående turister, der ved hjælp af wayfinding har fået nemmere ved at finde vej. De erhvervsdrivende deltagere, der har deres forretning på Gedser Havn oplever endnu ikke nogen effekt af projektet. Der er en forventning blandt de øvrige deltagere og projektholder at projektet vil generere øget omsætning på sigt.
Forankring	Monitorering
Vi vurderer, at projektet er godt forankret. Vi har dog ved midtvejsevalueringen endnu ikke mulighed for at vurdere, om projektet formår at udbrede og forankre tværgående viden og læring hos projektpartnerne og andre aktører.	Det er vores vurdering, at projektholder har en god løbende opfølgning på projektets samlede fremdrift og risici, samt at projektholder foretager de nødvendige justeringer undervejs. Projektholder og projektdeltagere bidrager til at følge projektet tæt og retter til undervejs.

2 Fakta om projektet

Det overordnede formål med projektet er at realisere flere strategiske indsatser for henholdsvis Destination Sydfalster og Gedser Erhvervshavn. Projektet har fokus på at styrke de lokale turismerelaterede kommercielle aktiviteter i Destination Sydfalster med særligt fokus på Gedser. Projektets primære målgruppe er de lokale og potentielt nye erhvervsdrivende og investorer, som vil få gavn af det øgede besøgstal, som projektet forventeligt vil medføre.

Projektets anlægsaktiviteter vil forventeligt medføre en bedre infrastruktur og hermed skabe forudsætninger for øget erhvervsaktivitet og nye private investeringer særligt ved Gedser Erhvervshavn og Gedser Lystbådehavn, hvor der vil blive skabt nye faciliteter og potentialer for en bedre benyttelse af områderne.

Projektets vigtigste aktiviteter omhandler opgradering af Gedser Lystbådehavn, hvor der skal skabes forbindelse mellem lystbådehavnen og erhvervshavnen, og der skal arbejdes med information og formidling til gående, cyklende og sejlene. På lystbådehavnen skal der bl.a. anlægges nye autocamperpladser. Der skal opføres en ny facilitetsbygning, havnepromenaden skal forskønnes, og det eksisterende aktivitetshus skal renoveres med tilhørende aktivitetsplads. På erhvervshavnen skal der opføres et informationshus, etableres en sikker og synlig stiforbindelse over E55 mellem lystbådehavnen og erhvervshavnene, og så skal der arbejdes med wayfinding i området - både i form af rutemarkeringer, skiltning og piktogrammer. Projektet har tre hovedaktiviteter, som er:

- **Opgradering af Gedser Lystbådehavn:** Lystbådehavnen opgraderes til at være et besøgs- og opholdssted, og dermed skabe rammerne for friluftsoplevelser, restauration, cafe o.l. Havnen skal desuden være udgangspunktet for fritidsaktiviteter på vandet. Det skal være muligt at dyrke forskellige former for vandsport, fiske eller kitesurfe fra området. Der skal skabes faciliteter for kajakhotel, sup-hotel o.l. Det eksisterende aktivitetshus renoveres på Lystbådehavnen, som skal fungere som samlingssted for lystbådehavnens aktiviteter. Der skal være faciliteter til omklædning, opbevaring, aktiviteter og mindre lokaler til kommercielle erhverv.
- **Forbindelse mellem lystbådehavn og by- og erhvervshavn:** Projektets anden aktivitet vil skabe en forbedret infrastruktur mellem Geders to havne og byen, der i dag er adskilt af en hovedvej, som både fungerer som primær til- og frakørsel fra byen samt til- og frakørsel til færgen Gedser-Rostock. Når man i dag ankommer til en af de to havne, er det ikke til at se, at den anden havn eksisterer, og slet ikke hvordan man kommer fra det ene sted til det andet. Midt imellem de to havne ligger en af Gedser store attraktioner; Gedser Remise. Tilgangen til denne attraktion vil blive tænkt ind i forbindelsen, og skabe bedre besøgsforhold. En af aktiviteterne vil bestå i at skabe en synlig og sikker passage over statsvej E55 for gående i samarbejde med Vejdirektoratet. Derudover skal der laves en synlig indgangsportal til lystbådehavnen. Der skal laves en stiforbindelse, som strækker sig ind til byen og gennem et større rekreativt grønt område mellem Gedser By og Scandlines terminalområde, der i sidste ende vil forbinde de to transportknudepunkter i området samt elementer, der ikke indgår i projektet, men har indflydelse på forståelsen og brugen af hele området. Stiforbindelsen vil få en samlet længde på ca. 1,5 km.

- **Information til gående, cyklende og sejlene:** Projektets tredje aktivitet har fokus på etablering af et info-punkt ved Scandlines' ankomsthale for gående og cyklister. Den kollektive buskørsel mellem Gedser og Nykøbing Falster har start/slut ved samme sted. Dette info-punkt bliver et ca. 50 m² åbent "Informationshus", der skal bygges, så det passer ind i det eksisterende unikke kulturmiljø. Informationshuset skal byde de besøgende velkommen og via information, inspiration og historiefortælling skabe en nysgerrighed omkring området. Det vil være ubemandet og åbent døgnet rundt. Der etableres cykelreparationsstander mm. Derudover vil information og skiltning til de øvrige attraktioner og oplevelsesmuligheder i Gedser By og lokalområde blive formidlet.

FAKTA-BOKS

Tilskudsmodtager	Guldborgsund Kommune
Sagsbehandler	Malene Bang Lindholm
Finansieringskilde	Regionalfonden (ERDF)
Indsatsområde	Turismeinfrastruktur (ERDF 3)
Samlet budget	15, 6mio. DKK
Bevillingsperiode	01.01.2025 – 31.12.2027
Tilskudsmodtagers EAN-nummer (eller anden fakturerings-information):	5798007150938

2.1 Projektets effektkæde

Projektets effektkæde er sammenfattet i tabellen herunder. Evalueringen har især fokus på outcome, som er bindeleddet mellem projektets umiddelbare output/leverancer og effekterne på længere sigt, hvilket er nærmere udfoldet i afsnit 4.4.

Tabel 1: Projektets effektkæde

Indhold	Aktiviteter
Input	- Økonomiske støtte på 10,6 mio. kr. fra EU og DEM samt 4,6 mio. kr. fra Guldborgsund Kommune. - Erfaring, viden og timer fra partnerne Visit Lolland-Falster, Business Lolland-Falster, Dansk Kyst- og Naturturisme samt Scandlines.
Hovedaktiviteter (Virkemidler)	Projektet består af tre hovedaktiviteter (HA): HA 1: Opgradering af Gedser lystbådehavn. - Opgradering af autocamperplads med faste faciliteter til el og vand. - Opgradering af havnepromenaden med beplantning og legeplads. - Etablering af en ny facilitetsbygning. - Etablering af et nyt aktivitetshus på Lystbådehavnen med faciliteter til bl.a. nye kommercielle erhverv. HA 2: Forbindelse mellem Gedser Lystbådehavn og by/erhvervshavn. - En synlig og sikker passage over statsvej E55 for gående i samarbejde med Vejdirektoratet. - En ny 1,5 km. lang stiforbindelse mellem lystbådehavnen, erhvervshavnen og Gedser by (i samarbejde med Scandlines). - En synlig indgangsportal til lystbådehavnen. - Wayfinding med formidling af oplevelser og forbindelser til attraktioner i Gedser (i samarbejde med Gedser Bylaug). HA 3: Information og formidling til gående, cyklende og sejlene. - Her etableres et ubemandet og døgnåbent informationshus ved Scandlines' ankomsthale for gående og cyklister.
Output	Et støttet turismeområde. 11.590.000 kr. investeret i turismerelateret turismeinfrastruktur.
Outcome	Se afsnit 4.4
Effekter (ikke programspecifikke resultater)	- DKK 138.700 kr. i private investeringer. - Et turismeområde med forbedret infrastruktur. - Flere/nye turismerelaterede erhverv/virksomheder i Gedser. - Stigende omsætning blandt eksisterende virksomheder. Øget bosætning og deraffølgende mere bæredygtigt lokalsamfund (ift. økonomi og demografi).

I nedenstående tabel præsenterer vi kort de primære målsætninger for den annoncering, som projektet har fået bevilliget tilsagn gennem. Tabellens indhold er vores fremstilling på baggrund af annonceringsmaterialet.

Tabel 2: Formål med annonceringen

Indhold	Fra evalueringsoplægget
Formål med annonceringen <i>Herunder den problemstilling annonceringen skal bidrage til at løse samt de forventede effekter af projektet.</i>	▪ Det overordnede formål med indsatsen er at styrke kulturens og den bæredygtige turismes rolle i økonomisk udvikling, social inklusion og social innovation. ▪ Dette skal ske gennem støtte til projekter, der - med respekt for natur, miljø og kultur - gør et område mere attraktivt, styrker kvaliteten af turismeproduktet og skal forbedre forudsætningerne for yderligere private investeringer i området herunder: ▪ Etablering eller fornyelse af havnemiljøer, der inspirerede til aktiviteter, ophold og kommercielle tilbud på havnen og inviterede til, at turister og borgere kunne bruge vandet aktivt. ▪ Etablering eller udvikling af naturområder, fx gennem større tematiserede legeområder, opholdspladser, multi- og aktivitetsområder mv. ▪ Etablering af en sammenhængende og varieret oplevelsesrute, der formidlede et steds kultur og historie, naturens kvaliteter mv. og bandt eksisterende og nye byrum, oplevelsespunkter og funktioner sammen.
Kritiske antagelser i effektkæden <i>Hvilke forhold påvirker særligt, om projektet vil bidrage til de ønskede effekter?</i>	• Den planlagte infrastruktur bliver af god kvalitet. Afhænger f.eks. af omkostninger og levering af materialer. • De etablerede faciliteter fører til, at der kommer flere turister. Afhænger bl.a. af synligheden af de nye faciliteter. ▪ Flere turister betyder, at flere private investorer vil øge deres kapacitet omkring Gedser Havne.

2.2 Evalueringens datagrundlag

Evalueringen er baseret på semistrukturerede interviews med projektholder og udvalgte projektpartnere/-deltagere, der er involveret i projektet. Guldborgsund Kommune, Business Lolland-Falster, Visit Lolland-Falster, Gedser Havneudvalg, Gedser Bylaug samt udvalgte lokale aktører har bidraget til evalueringen.

2.3 Scoring af fremdrift ift. projektmål

Vurderingen af projektets målopnåelse er primært baseret på *fremdrift ift. outputmål* og sekundært *fremdrift ift. aktivitetsmål*. Scoren tildeles på baggrund af en helhedsvurdering af projektets målopnåelse, men med udgangspunkt i projektets kvantitative målopnåelse på evalueringstidspunktet. Nedenstående tabel over sammenhæng mellem målopnåelse og trafiklys-score er vejledende.

Tabel 3: Vejledende sammenhæng mellem målopnåelse og trafiklys

Trafiklys	Målopnåelsen er	Midtvejsevaluering	Slutevaluering
Grøn	... som ønsket eller bedre	45 % +	95 % +
Grøn	... lidt under det ønskede niveau	35-44 %	81-90 %
Gul	... noget under det ønskede niveau	24-34 %	65-80 %
Rød	... meget under det ønskede niveau	15-24 %	20-64 %
Rød	... ikke eksisterende eller tæt på	0-14 %	0-19 %

3 Projektstatus

Afsnittet indeholder en kort fremstilling af status for projektets fremdrift. Vi indleder med en kort overordnet status. Dernæst følger en status på henholdsvis projektets aktivitetsmål (afsnit 3.2), projektets outputmål (afsnit 3.3) samt projektets resultatomål (afsnit 3.4) som angivet i projektets eget indikatorskema, der er aftalt med Erhvervsstyrelsen.

3.1 Overordnet status

Projektet er i aktiv gennemførelse med hovedvægt på udvikling af de fysiske rammer på Gedser Lystbådehavn og på at styrke områdets attraktivitet for besøgende og erhverv. Første etape, som har fokus på opkvalificering af autocamperområdet er stort set gennemført, mens der arbejdes videre med blandt andet beplantning, facilitetshus, wayfinding, opholds- og aktivitetsmuligheder samt erhvervsrum. Parallelt hermed gennemføres screening af potentielle iværksættere, investordialog og udvikling af markedsførings- og formidlingssamarbejder. Etablering af formidlingshus og digital gæsteservice påbegyndes ultimo år 2026 & 2027.

Projektet har samlet set god fremdrift, men tidsplanen er også blevet justeret undervejs. Anlægsarbejdet skal koordineres med både vejforhold, turistsæson og den løbende drift af havnen, hvilket stiller betydelige krav til planlægning og etablering. Den oprindelige tidsplan har været ambitiøs og opstarten tog længere tid end forventet, hvorfor projektholder har foretaget mindre justeringer af tidsplanen undervejs. Projektholder har stor erfaring med at drive anlægs- og udviklingsprojekter og er gode til at holde fokus på både fremdrift, kvalitet og løbende opfølgning.

Projektet er organiseret på tværs af kommunale fagområder samt turisme-, erhvervs- og lokale aktører. Det tværfaglige samarbejde vurderes overordnet som velfungerende og bidrager til at koble forskellige kompetencer og udviklingsindsatser. Samtidig viser tilbagemeldingerne forskellige oplevelser af inddragelse og kommunikation. Mens samarbejdet på partnerniveau vurderes meget positivt, efterspørger lokale aktører større indflydelse og mere rettidig information, særligt når planer og tidsplaner ændres. Den løbende interessentkommunikation er derfor et centralt opmærksomhedspunkt fremadrettet for at sikre fortsat lokal opbakning.

Projektet har allerede skabt nogle foreløbige, men synlige resultater. Det forbedrede autocamperområde anvendes intensivt af autocampisterne, og der meldes om positive reaktioner fra brugerne samt høj belægning. Der ses desuden en positiv udvikling i overnatninger i lystbådehavnen. Projektet har samtidig bidraget til øget strategisk fokus på området og styrket samarbejdet mellem centrale aktører. Blandt andet er samarbejdet omkring markedsføring og turistudvikling med Scandlines og Visit Lolland Falster intensiveret som følge af projektet.

De mere langsigtede erhvervs- og væksteffekter kan endnu ikke dokumenteres. Screeningen af potentielle iværksættere har foreløbig ikke resulteret i de nye etableringer, og de eksisterende lokale erhvervsaktører oplever endnu ikke en tydelig omsætningseffekt. Et væsentligt fokus i projektets næste fase bliver derfor at omsætte de fysiske forbedringer og den øgede attraktivitet til længere ophold, øget lokal omsætning og nye erhvervsaktiviteter. Projektholder samt partnerne har en øget opmærksomhed på dette.

3.2 Status på aktiviteter

På evalueringstidspunktet er 50 % af de opstillede aktivitetsmål nået, beregnet som et simpelt gennemsnit. Status for de enkelte aktivitetsmål er gengivet i tabellen nedenfor.

Tabel 4: Status på de opstillede aktivitetsmål per 20.09.2026.

Aktivitet	Måltal	Status	Målopnåelse i procent
Opgradering af Gedser lystbådehavn	4	1	25%
Forbindelse mellem Gedser lystbådehavn og by/erhvervshavn	4	1	25%
Information og formidling til gående, cyklende og sejlene	1	0	0%

Note: Projektets målopnåelse af indrapporteret til evaluator af bevillingsmodtager. Bevillingsmodtager er ansvarlig for, at måltallene er indrapporteret korrekt.

Første etape af autocamperområdet er stort set gennemført, mens der arbejdes videre med blandt andet beplantning, facilitetshus, wayfinding, opholds- og aktivitetsmuligheder samt erhvervsrum. Formidlingshus og digital gæsteservice udestår fortsat.

3.3 Status på programfastsatte output

På evalueringstidspunktet er 20 % af de opstillede outputmål nået, beregnet som et simpelt gennemsnit. Status for de enkelte outputmål er gengivet i tabellen nedenfor.

Tabel 5: Status på de opstillede outputmål per 20.09.2026

Output	Måltal	Status	Målopnåelse i procent
Antal støttede turismeområder	1	Igangværende	20%
Beløb investeret i turismerelateret infrastruktur	138.700	Pt. kun Scandlines timer som er indberettet 1.900	0%

Note: Projektets målopnåelse af indrapporteret til evaluator af bevillingsmodtager. Bevillingsmodtager er ansvarlig for, at måltallene er indrapporteret korrekt.

Måltallet for dette output forventes realiseret ved sidste afrapportering 2027-1. Projektområdet er et turismeområde i sig selv, som forventes at blive understøttet yderligere gennem projektet.

3.4 Status på programfastsatte resultater

På evalueringstidspunktet er 25% af de opstillede resultatmål nået, beregnet som et simpelt gennemsnit. Status for de enkelte resultatmål er gengivet i tabellen nedenfor.

Tabel 6: Status på de opstillede resultatmål per 20.09.2026

Indikator	Måltal i projektpe- rioden	Måltal efter projektperio- den	Status	Målopnåelse i procent
Antal turismeområder med forbedret infrastruktur	1		Igangvæ- rende	25%

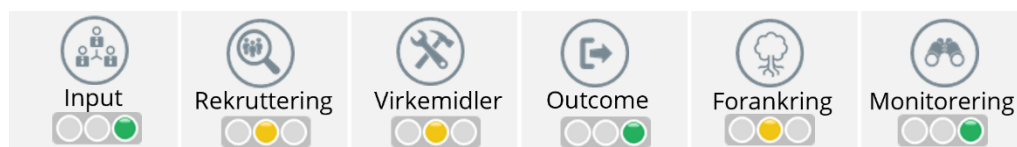
Note: Projektets målopnåelse af indrapporteret til evaluatør af bevillingsmodtager. Bevillingsmodtager er ansvarlig for, at måltallene er indrapporteret korrekt. - angiver, at projektholdet endnu ikke er begyndt at samle data ind på denne indikator. 'Målopnåelse i procent' er beregnet p.b.a. måltallene for den samlede projektperiode.

Resultatmålet omhandler antallet af turismeområder med forbedret infrastruktur. Der er god fremdrift i projektet, og alt peger på, at målet vil blive indfriet. De gennemførte anlæg og de igangværende aktiviteter har allerede bidraget til en markant opgradering af autocamperpladsen, hvilket har skabt en stor forbedring for brugerne af det område. Ligeledes gælder, at autocamperpladsen har været fuldt booket hele sæsonen og er det fortsat. Kvaliteten af området lever op til de forventninger, der var ved projektets start, og understøtter, at projektet kan levere de ønskede resultater.

4 Projektets implementering

I dette afsnit præsenterer vi vores vurdering af projektets implementering ud fra seks faste evalueringsparametre. Figuren nedenfor giver et overblik over evalueringens konklusioner i forhold til de seks parametre. En grøn score indikerer en tilfredsstillende implementering, evt. med nogle få forbedringspotentialer; en gul score indikerer et behov for at adressere visse udfordringer og en rød score indikerer, at der er ét eller flere forhold, som ikke er tilfredsstillende.

Figur 7 Tildeling af scorer for de seks evalueringsparametre

Forklaring af scorer:

	Grøn score	Projektimplementeringen er tilfredsstillende. Få forbedringspotentialer.
	Gul score	Et eller flere elementer i projektimplementeringen bør have fokus.
	Rød score	Kritiske forhold i projektimplementeringen. Væsentlige forbedringspotentialer

I de følgende afsnit uddyber vi vurderingerne af projektet under de enkelte parametre.

4.1 Input

Projektet har en stærk organisering med gode, erfarne fagprofiler, der understøtter og supplerer hinanden godt.

Projektet vurderes at være bemandet med relevante og kompetente kompetencer, der tilsammen udgør et stærkt tværgående partnerskab. Samarbejdet mellem Guldborgsund Kommune, Visit Lolland-Falster, Business Lolland-Falster og projektets øvrige aktører tilfører projektet kompetencer inden for blandt andet fysisk planlægning, anlæg, turisme, erhvervsudvikling, arkitektur, landskab, formidling og havnedrift. Samarbejdet opleves som velfungerende og tværfagligheden styrker projektet betydeligt. Kommunen har eksempelvis involveret omkring 25 medarbejdere på tværs af organisationen, mens havnen fremhæver, at den brede kompetencesammensætning giver andre perspektiver end den almindelige havnedrift. Det giver læring og får betydning for andre aktiviteter og indsatser. Der er en klar ansvars- og rollefordeling hos projektholder og i partnergruppen og man involveres efter behov. Projektet understøtter andre tiltag hos projektpartnerne, og bliver derfor tænkt med i mange øvrige sammenhænge. Samarbejdet på tværs giver mulighed for faglig sparring og for at se udviklingen af Gedsers Havne mere helhedsorienteret frem for alene som et anlægsprojekt.

4.2 Rekruttering

Projektholder har været god til at sikre en bred involvering fra mange interessenter, men der er et opmærksomhedspunkt omkring fortsat rekruttering af erhvervsdrivende.

Rekrutteringen vurderes at være relevant og bred på partner- og interessentniveau, idet projektet involverer Guldborgsund Kommune, repræsenteret ved flere afdelinger, Visit Lolland-Falster, Business Lolland-Falster, Scandlines, Gedser Bylaug samt øvrige lokale aktører. Der er desuden tegn på, at projektet har formået at mobilisere lokale borgere, blandt andet gennem velbesøgte borgermøder på Gedser Havn.

I forbindelse med projektopstart inviterede projektholder en bred kreds af interessenter til et opstartsmøde på Gedser Havn, for at igangsætte samarbejdet og gøre det muligt for en meget bred kreds af interessenter at blive involveret. Formatet for involvering var en stor succes, hvilket resulterede i at projektholder gentog mødet inden sommerferien 2026. Ønsket fra projektholder har været, at gøre det muligt for interessenter at møde de mennesker, der arbejder med projektet samtidig med, at man kan stille spørgsmål til projektet og komme med input. Det fungerer godt at mødet foregår på Gedser Lystbådehavn og at de lokale interessenter får mulighed for at møde menneskerne bag projektet, det gør det nærværende for alle.

Rekrutteringen af nye erhvervsdrivende udgør imidlertid en udfordring. Business Lolland-Falster har aktivt screenet potentielle iværksættere, men har endnu ikke fundet relevante kandidater, der ønsker at etablere sig i Gedser. Det gælder på trods af screening blandt en relativt stor gruppe iværksættere og virksomheder inden for blandt andet restauration, café og detailhandel. Projektets værditilbud over for nye erhvervsdrivende synes således endnu ikke at være tilstrækkeligt stærkt, hvilket blandt andet hænger sammen med Gedsers nuværende kundegrundlag og destinationens attraktivitet. Projektet arbejder med alternative rekrutteringsveje, herunder muligheden for at tiltrække pop-up-aktører fra Marielyst, og forventningen er, at de fysiske forbedringer på Gedser Lystbådehavn, vil gøre rekrutteringen lettere, efterhånden som de bliver mere synlige. Fremadrettet vil det derfor være væsentligt, at koble rekrutteringsindsatsen tæt til realiseringen og kommunikationen af de fysiske forbedringer.

Projektet er i høj grad lykkedes med at rekruttere projektdeltagere, der normalt ikke deltager i erhvervsfremmeprojekter, i det flere af de involverede deltagere, ikke har erfaring fra lignende projekter. Projektet har derfor en høj grad af målgruppe additionalitet.

4.3 Virkemidler

Projektets virkemidler vurderes at være de rette til at indfri ambitionen om et mere attraktivt havnemiljø og område, men der er behov for et styrket fokus på, hvordan det øgede antal turister kan omsættes til kommerciel forretning.

Projektets centrale virkemidler – fysiske forbedringer af havnemiljøet, nye faciliteter, wayfinding, formidling samt erhvervs- og turismesamarbejder – vurderes overordnet at være relevante i forhold til ambitionen om at gøre Gedsers havneområde mere attraktivt og øge antallet af besøgende. Projektets styrke er i den forbindelse, at der arbejdes med flere forskellige typer virkemidler, som potentielt kan understøtte hinanden. De fysiske investeringer skal forbedre rammerne og oplevelsen på havnen, mens wayfinding og formidling skal gøre det lettere for besøgende at orientere sig og bevæge sig videre mellem havnen, byen og områdets øvrige tilbud. Samtidig skal de erhvervs- og turismerettede aktiviteter bidrage til, at den øgede attraktivitet og aktivitet omkring havnen omsættes til en bredere lokal værdiskabelse. Virkemidlerne giver rigtig god mening set fra et evalueringsmæssigt perspektiv.

Der er allerede nu indikationer på, at de fysiske virkemidler virker efter hensigten på de første led i projektets effektkæde. Den forbedrede autocamperplads anvendes intensivt, og havnen oplever både mange overnatninger og positive tilbagemeldinger fra autocampere og lystsejlere. Det fremhæves blandt andet, at de nye autocamperpladser er fyldt hver dag, at gæsterne anvender området som teltænk, og at forbedringerne deles og omtales positivt i relevante Facebook-grupper. Der er således tidlige tegn på, at investeringerne bidrager til at forbedre gæsteoplevelsen og styrke havnens attraktivitet. Projektaktørerne forventer desuden, at de kommende faciliteter og en bedre adgang til Gedser havn vil kunne løfte området yderligere og bidrage til et større besøgstal.

Også aktiviteten, wayfinding, fremstår som et relevant virkemiddel, fordi indsatsen eksplicit søger at skabe sammenhæng mellem de forskellige aktiviteter og geografiske områder i Gedser. Intentionen er ikke kun at få flere besøgende til havnen, men også at lede gæster fra lystbådehavnen videre mod byen, lokale attraktioner og aktiviteter. Der arbejdes blandt andet med bedre skiltning, ruter og synlighed fra hovedvejen. Dette er væsentligt, fordi en af projektets centrale udfordringer netop er at sikre, at gæsterne ikke alene opholder sig på havnen, men også bevæger sig videre rundt i Gedser og dermed potentielt skaber værdi for flere lokale aktører. I kraft af at være en transit havn for forbindelsen Gedser-Rostock, kommer der dagligt rigtig mange gæster til området, som udgør en stor potentiel turistmålgruppe, hvis de kan lokkes til at gøre stop.

Evalueringen peger imidlertid på, at sammenhængen mellem de fysiske virkemidler og de ønskede erhvervsmæssige effekter endnu er usikker. De lokale erhvervsdrivendes erfaringer indikerer, at flere af de besøgsgrupper, der allerede benytter Gedser – herunder cyklister, kystgængere og andre besøgende omkring havnen – kun i begrænset omfang omsættes til kunder hos de lokale virksomheder. Det peger på en central antagelse i projektets effektkæde: at flere besøgende og bedre faciliteter ikke nødvendigvis i sig selv fører til større lokal omsætning. Hvis den erhvervsmæssige effekt skal realiseres, forudsætter det derfor, at gæsterne får anledning til at blive længere, bevæge sig videre fra havnen og benytte de eksisterende lokale tilbud.

Denne udfordring hænger tæt sammen med projektets indsats med at tiltrække nye erhvervsdrivende og skabe flere tilbud på havnen. Business Lolland-Falsters screening af potentielle iværksættere har hidtil ikke resulteret i nye etableringer i Gedser, selv om en række relevante iværksættercases er blevet undersøgt. Det udfordrer antagelsen om, at forbedrede fysiske rammer relativt direkte kan føre til nye erhvervstilbud. Samtidig peger interviewene på, at der kan være en tidsmæssig dimension i dette. Det kan være vanskeligt at overbevise potentielle erhvervsdrivende om forretningsmulighederne, før de fysiske forbedringer er fuldt ud realiseret, og den forventede øgede aktivitet er blevet synlig. Business Lolland-Falster arbejder derfor videre med screeningen og overvejer blandt andet mulighederne for at tiltrække aktører, der allerede arbejder med pop-up-koncepter i Marielyst.

Der er samtidig potentiale i, at projektets forskellige virkemidler kobles endnu tættere sammen med de eksisterende turismestrømme i området. Samarbejdet med Scandlines og den fælles markedsføring giver eksempelvis mulighed for at skabe større opmærksomhed omkring Gedser blandt de mange trafikanter, der allerede passerer området, mens projektets fysiske forbedringer, aktiviteter og formidling kan give dem flere grunde til at tage ophold i Gedser. Her bliver det afgørende, at markedsføring, wayfinding, skiltning, faciliteter og erhvervstilbud tænkes som en del af den samme gæsterejse frem for som enkeltstående aktiviteter.

Projektets kritiske succesfaktor bliver derfor samspillet mellem virkemidlerne. De fysiske investeringer synes allerede at kunne skabe øget attraktivitet og aktivitet, men projektets samlede erhvervsmæssige målsætninger afhænger af, om denne aktivitet kan omsættes til længere ophold, flere overnatninger, anvendelse af lokale tilbud og i sidste ende øget økonomisk aktivitet. I den resterende projektperiode bør der derfor være et skærpet fokus på, om de erhvervsrettede, formidlingsmæssige og turismerettede virkemidler er tilstrækkelige til at bygge bro mellem flere besøgende og lokal værdiskabelse. Det vil samtidig være relevant løbende at vurdere, om der er behov for at justere eller supplere virkemidlerne, hvis de øgede gæstestrømme ikke i tilstrækkelig grad kommer det lokale erhvervsliv til gode.

4.4 Outcome & effekt

Projektet kan allerede dokumentere resultater i form af flere overnatninger på Gedser Lystbådehavn, men de lokale aktører oplever fortsat, at det er svært at drive forretning på havnen.

Projektet viser allerede tidlige tegn på resultater og effekt, særligt i form af flere overnatninger samt øget opmærksomhed fra projektpartnerne på Gedser som udflugtsmål. Den renoverede autocamperplads bliver ifølge havnens egne opgørelser flittigt brugt, og gæsterne reagerer positivt på forbedringerne, og der registreres flere overnatninger. Visit Lolland-Falster peger samtidig på en samlet stigning på 14 pct. i lystsejladsovernatninger i lystbådehavnen. Projektet har desuden bidraget til ændringer på organisatorisk niveau, herunder øget fokus på Sydfalster og Gedser samt et styrket samarbejde med blandt andet Scandlines. Det er imidlertid for tidligt at vurdere projektets egentlige effekter, da en væsentlig del af de fysiske aktiviteter endnu ikke er gennemført. Der er samtidig en central opmærksomhed på, om flere besøgende også fører til den ønskede værdiskabelse i form af længere ophold, øget lokal omsætning og på sigt flere arbejdspladser. Lokale erhvervsdrivende oplever endnu kun i begrænset omfang, at besøgende som cyklistere, kystgængere, autocampere skaber omsætning i byen. Der er således en fortsat kritisk antagelse i projektets effektkæde mellem forbedrede faciliteter og flere besøgende på den ene side og erhvervsmæssig værdiskabelse på den anden.

Projektlederen vurderer således, at øget aktivitet og opmærksomhed omkring området kan skabe et momentum, som efterfølgende kan generere nye erhvervsmuligheder. Der kan allerede identificeres enkelte forhold, som understøtter denne forandringsteori. Den opgraderede autocamperplads bliver ifølge havnemesteren flittigt benyttet og er stort set fyldt dagligt, og brugerne deler information om forbedringerne på sociale medier. Der er samtidig en forventning om, at bedre faciliteter for autocampere og lystsejlere samt adgang til flere dele af havnen vil øge besøgstallet yderligere. Forventningen er, at flere turister vil udgøre et større forretningsgrundlag for potentielle erhvervsdrivende.

Evalueringsmæssigt er det derfor endnu for tidligt at vurdere, om projektet vil føre til flere erhvervsdrivende i Gedser Havn. Der er endnu ikke observeret nye etableringer som følge af projektet, men der kan identificeres nogle tidlige forudsætninger for en sådan udvikling: forbedrede fysiske rammer, høj benyttelse af de nye autocamperfaciliteter, forventninger om flere besøgende, nye erhvervslokaler samt en fortsat indsats for at identificere potentielle iværksættere. Den afgørende antagelse er, at disse forbedringer over tid omsættes til et større og mere stabilt kundegrundlag.

4.5 Forankring

Projektet er godt forankret blandt projektholder, partnere og en række af projektdeltagerne, men mangler en stærkere forankring blandt udvalgte, lokale aktører.

Projektet vurderes at have gode forudsætninger for organisatorisk og strategisk forankring, særligt fordi projektaktiviteterne bygger videre på eksisterende samarbejder mellem Guldborgsund Kommune, Visit Lolland-Falster, Business Lolland-Falster og lokale aktører. Flere af de centrale aktører samarbejder om andre indsatser og projekter, og projektet synes dermed i højere grad at have intensiveret og konkretiseret eksisterende relationer end at have etableret en helt ny samarbejdsstruktur. Visit Lolland-Falster beskriver eksempelvis projektet som en naturlig forlængelse af det eksisterende partnerskab, hvor projektmidlerne giver mulighed for at styrke aktiviteter, som aktørerne også uden projektet ville have haft interesse i at arbejde videre med. Det er positivt i et forankringsperspektiv, fordi samarbejdet dermed ikke alene er afhængigt af projektets organisering og finansiering, men højst sandsynligt også har en stærk forankring efter projektophør.

Projektet har bidraget til et større fælles fokus på Gedser og Sydfalster blandt de deltagende organisationer. Visit Lolland-Falster peger blandt andet på, at projektet har medvirket til, at Sydfalster og Gedser fylder mere i organisationens arbejde end tidligere, mens Business Lolland-Falster fremhæver, at projektet har betydet, at Gedser i højere grad er kommet på radaren i arbejdet med at identificere nye mindre virksomheder. Derudover har projektet styrket samarbejdet med Scandlines, blandt andet omkring markedsføring og formidling. Det indikerer, at projektet allerede har skabt organisatoriske og relationelle resultater, som potentielt kan videreføres efter projektperioden.

Der er også tegn på forankring af arbejdsformer, erfaringer og kompetencer internt i kommunen. Projektet har involveret en bred kreds af kommunale medarbejdere og fagligheder, og der fremhæves en værdi i at arbejde mere helhedsorienteret med sammenhængen mellem de fysiske rammer, brugernes behov, erhverv og aktiviteter. Havnen fremhæver ligeledes, at samarbejdet med flere forskellige kompetencer har været givende og har tilført andre perspektiver end den traditionelle havnefaglige tilgang. Projektet har samtidig givet kommunen erfaring med en projekttype og finansieringsform, som aktørerne ikke tidligere har arbejdet med. Det øger mulighederne for, at projektets erfaringer kan anvendes i andre udviklingsprojekter og dermed skabe værdi ud over selve Gedsers Havne.

Forankringen er imidlertid mere usikker på erhvervssiden. Det har hidtil været vanskeligt at rekruttere nye iværksættere og virksomheder til Gedser, selvom Business Lolland-Falster har screenet en række potentielle kandidater. Samtidig beskriver lokale erhvervsdrivende et fortsat udfordret forretningsgrundlag og en betydelig sæsonafhængighed. Det indebærer en risiko for, at de fysiske forbedringer og øgede gæstestrømme ikke i tilstrækkelig grad forankres i et lokalt erhvervsliv, der kan omsætte udviklingen til mere permanente tilbud, omsætning og arbejdspladser. Der er dog relevante perspektiver i blandt andet arbejdet med pop-up-aktiviteter og de kommende erhvervsrum på havnen, som kan bidrage til at skabe en lavere tærskel for nye aktiviteter og virksomheder.

Samlet set vurderes projektet således at stå relativt stærkt i forhold til organisatorisk forankring, men mere usikkert i forhold til den erhvervsmæssige forankring. Frem mod projektets

afslutning vil det derfor være centralt at tydeliggøre, hvilke organisationer og aktører der har ansvar for at videreføre de enkelte aktiviteter, samarbejder og funktioner, når projektfinsieringen ophører. Det gælder ikke mindst koblingen mellem de fysiske investeringer og den fortsatte turisme-, formidlings- og erhvervsindsats på Gedser Havn. En mere eksplicit plan for denne videreførelse vil kunne styrke sandsynligheden for, at projektets resultater ikke alene består i de etablerede fysiske faciliteter, men også omsættes til varige samarbejder, arbejdsformer og erhvervsrettede aktiviteter efter projektperiodens afslutning.

4.6 Monitorering og opfølgning

Projektholder er god til løbende at monitorere projektet og tage højde for behovet for justeringer og tilretninger.

Der er generelt et godt fokus på projektets fremdrift og aktivitetsafvikling, og interviewene peger på, at projektholder og de centrale projektaktører løbende følger op på gennemførelsen af de enkelte aktiviteter. Projektet beskrives af flere aktører som veldrevet og præget af en ordentlig planlægning og informationsudveksling, ligesom der afholdes status- og styregruppemøder mellem partnerne. Der er samtidig opmærksomhed på mere operationelle forhold som tidsplaner, anlægsarbejde, økonomi og administrative krav. Det giver projektet et godt udgangspunkt for løbende at identificere udfordringer og foretage nødvendige justeringer undervejs.

Evalueringen viser, at der foregår en løbende og praksisnær opfølgning på flere af projektets nye tiltag. På autocamperpladsen følger havnen eksempelvis udviklingen i antallet af overnatninger og observerer, hvordan gæsterne anvender de nye faciliteter. Erfaringerne bruges til at vurdere, om indretningen fungerer efter hensigten, og havnen oplever allerede, at autocamperne parkerer som tiltænkt, og at de nye pladser anvendes intensivt. Tilsvarende er der i arbejdet med wayfinding opmærksomhed på eksisterende data om forbipasserende og en forventning om at kunne følge, om de nye tiltag bidrager til øget aktivitet. Det er en styrke, at de ansvarlige aktører følger deres aktiviteter tæt og anvender deres praktiske erfaringer til løbende justeringer.

Monitoreringen synes dog i højere grad at være orienteret mod fremdrift, aktivitet og umiddelbare resultater end mod projektets samlede resultater og effekter. Der findes enkelte relevante resultatmål, eksempelvis overnatningstal, og Visit Lolland-Falster fremhæver flere overnatninger og jobskabelse som centrale målsætninger for indsatsen. Der er imidlertid mindre systematisk viden om, hvad de øgede besøgstal fører til. Eksempelvis fremgår det, at der samlet har været 14 pct. flere lystsejladsovernatninger i lystbådehavnen, men også at det ikke kan dokumenteres nærmere, hvor sejlerne kommer fra eller hvordan udviklingen fordeler sig. Samtidig peger de lokale erhvervsdrivende på, at flere besøgende ikke nødvendigvis fører til øget lokal omsætning.

Der er derfor potentiale for at styrke den effektorienterede monitorering i den resterende projektperiode. Det kan ske ved i højere grad at følge udviklingen på tværs af projektets effekt-kæde – fra gennemførte aktiviteter og brug af de nye faciliteter til ændringer i besøgsadfærd, opholdstid, overnatninger og erhvervsmæssig aktivitet. Det vil samtidig være relevant mere systematisk at indsamle erfaringer fra brugere, lokale erhvervsdrivende og øvrige projektdeltagere, så projektet ikke alene kan følge, om aktiviteterne gennemføres og anvendes, men også hvordan og for hvem de skaber værdi. En sådan monitorering vil styrke projektets mulighed for

at lære og justere undervejs og samtidig skabe et stærkere grundlag for ved projektets afslutning at vurdere, i hvilket omfang de gennemførte aktiviteter har bidraget til de ønskede forandringer i Gedser.

5 anbefalinger og læring

Her præsenterer vi de vigtigste anbefalinger og læringspunkter, som evaluator vil pege på med baggrund i evalueringen. Punkterne er ikke i prioriteret rækkefølge. For hver anbefaling eller læringspunkt er der angivet en primær målgruppe. Nedenstående tabel giver et overblik over, hvilke målgrupper, anbefalingerne og læringspunkterne relaterer sig til

Anbefaling/læringspunkt nr.	1	2	3
Projektholder	X	X	X
Projektdeltagere		X	X

På tværs af anbefalingerne er det centrale, at projektet bevæger sig fra primært at skabe attraktive fysiske rammer til i stigende grad at aktivere de nye rammer i takt med at de etableres. Interviewmaterialet tyder på, at de fysiske forbedringer allerede skaber synlige resultater og øget aktivitet, men den afgørende næste fase bliver at omsætte dette momentum til længere ophold, større lokal omsætning og på længere sigt et stærkere grundlag for eksisterende og nye erhvervsdrivende. Projektholder beskriver selv værdiskabelsen som noget, der kan brede sig som "ringe" i vandet fra de første investeringer, men også som en udvikling, der tager tid. Væsentligt er det, at projektholder fastholder et fokus på aktiveringen af rammerne, i takt med at de står færdig. Anbefalingerne er på den baggrund:

1: Styrk koblingen mellem projektets aktiviteter og de ønskede erhvervsmæssige resultater. Evalueringen peger på, at projektet allerede skaber synlige resultater i form af forbedrede fysiske rammer og øget brug af blandt andet autocamperpladsen. Samtidig er der større usikkerhed om, hvordan disse resultater omsættes til øget lokal omsætning, nye virksomheder og arbejdspladser. De lokale erhvervsdrivende oplever eksempelvis ikke nødvendigvis, at flere besøgende fører til øget omsætning. Der er behov for et fortsat fokus på denne kobling, sådan at de fysiske investeringer også resulterer i øget omsætning hos de erhvervsdrivende. Det anbefales derfor at supplere den generelle screening af iværksættere med en mere målrettet erhvervsindsats knyttet til de konkrete muligheder på havnen. Det kan eksempelvis være pop-up-koncepter, sæsonbaserede aktiviteter, mindre detail- og servicevirksomheder samt tilbud målrettet lystsejlere, autocampere, cyklister og andre besøgende. De planlagte erhvervsrum på havnen kan bruges aktivt som afsæt for at afprøve sådanne koncepter. Det vil det skabe en fornyet energi hos de lokale, hvis projektet lykkes med at rekruttere nye erhvervsdrivende, der kan bidrage med oplevelser og aktiviteter på Gedser Lystbådehavn samtidig med, at det vil have stor værdi for turisterne.

2: Styrk den løbende og forpligtende inddragelse af lokale aktører. Interviewene viser forskellige oplevelser af projektets samarbejde og kommunikation. De organisatoriske partnere beskriver projektet som veldrevet og samarbejdet som velfungerende. Blandt lokale aktører er oplevelsen mere blandet. Her fremhæves blandt andet, at inddragelsen til tider sker, efter at væsentlige beslutninger opleves som truffet, og at information om ændringer og forsinkelser ikke altid når frem til dem. Der kan – for at sikre god opbakning blandt de lokale – være behov for at styrke inddragelse og kommunikation målrettet de lokale aktører. Det anbefales, at projektet etablerer en mere systematisk model for lokal interessentinddragelse gennem resten af projektperioden. Det anbefales derfor at etablere en mere fast struktur for

lokal dialog gennem resten af projektperioden. Det kan eksempelvis være regelmæssige dialogmøder og en enkel, løbende kommunikation om status, ændringer, forsinkelser og kommende aktiviteter. Dette for at sikre en stærk lokal forankring.

3: Styrk projektets strategiske fokus og fælles forståelse af den ønskede forandring.

Det anbefales, at projektet skærper og kommunikerer en fælles strategisk fortælling om Gedsers Havnes rolle og projektets forventede bidrag til udviklingen af Gedser. En tydeligere fælles forståelse af, hvilke forandringer projektet realistisk forventes at skabe – og hvilke der kræver supplerende indsatser uden for projektet – vil kunne styrke både prioriteringen af aktiviteter, samarbejdet mellem partnerne og forventningsafstemningen med særligt de lokale aktører. Videre gælder, at projektholders og partnernes meget stærke tro på projektets vision og forandringspotentiale, bør bruges til at skabe yderligere lokal forankring og opbakning til projektet.

